



ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการ ของผู้ป่วยสูงอายุและครอบครัวในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม

โรงพยาบาลหาราชนครเชียงใหม่

Needs and Received Need Responses among Elderly Patients and Families in Surgical Intensive Care Unit,

Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital

ศิริรัตน์ วิชิตระกูลถาวร	พย.ม.*	Sirirat	Vichitragoonthavon	M.N.S.*
กานดา อิ่มสงวน	พย.บ.**	Kanda	Imsa-njuan	B.N.S.**
กนกพร สุคำว้าง	พย.ด.***	Khanokporn	Sucamvang	D.N.S.***

บทคัดย่อ

ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุและครอบครัวใน หอผู้ป่วยหนัก ศัลยกรรมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับพยาบาล ในการช่วยเหลือผู้ป่วยสูงอายุและครอบครัวให้ได้รับการตอบสนองได้ตรง ตามความต้องการ เพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุได้รับการดูแลที่มีประสิทธิภาพสูงสุด วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหนัก และครอบครัว กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยผู้ป่วยสูงอายุจำนวน 30 ราย และสมาชิกในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผู้ป่วยจำนวน 30 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ 1) เครื่องมือรวบรวมข้อมูลของผู้ป่วยสูงอายุ ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุ ที่ดัดแปลงจากแบบสัมภาษณ์การได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยของพรเพ็ญ วงศ์คำแน่น (2551) ที่ประยุกต์ขึ้นจากแนวคิดของยูราและวอลซ์ (Yura & Walsh, 1983) 2) เครื่องมือรวบรวมข้อมูลของสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุ ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์ความต้องการและการได้รับ

* อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

* Instructor, Faculty of Nursing, Chiang Mai university

**พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลหาราชนครเชียงใหม่

** Professional Nurse, Maharaj Nakorn Chiang Mai hospital

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

*** Assistant Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai university



การตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยสูงอายุ ที่ประยุกต์ขึ้นจากแบบสำรวจความต้องการของครอบครัวผู้ป่วยวิกฤต (The Critical Care Family Needs Inventory: CCFNI) ตามแนวคิดของมอลเตอร์ (Molter, 1979) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.90 และ 0.95 ตามลำดับ และนำไปทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.89 และ 0.92 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที (paired t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ป่วยสูงอายุมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.10$, S.D.=0.35) โดยความต้องการสูงสุด ได้แก่ ความต้องการการช่วยเหลือให้ได้รับสารน้ำอย่างเพียงพอ ($\bar{X}=3.67$, S.D.=0.35) และความต้องการต่ำสุด ได้แก่ การช่วยเหลือในการดูแลห่มหะ/ ซักเส่มหะ/ การไอ ($\bar{X}=1.54$, S.D.=0.54)

การได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.95$, S.D.=0.53) โดยการได้รับการตอบสนองความต้องการสูงสุด ได้แก่ การช่วยเหลือให้แผลผ่าตัดแห้งสะอาด ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.40) และการได้รับการตอบสนองความต้องการต่ำสุดได้แก่ การช่วยเหลือให้ได้ยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เงียบ ไม่มีเสียงรบกวน ($\bar{X}=2.15$, S.D.=0.45)

การเปรียบเทียบความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุ พบว่าคะแนนความต้องการ (mean = 73.68, S.D.= 4.89) สูงกว่าการได้รับการตอบสนองความต้องการ (mean = 71.58, S.D.=2.56) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.764$, $P = 0.525$)

2. สมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.48$, S.D.=0.43) โดยความต้องการเป็นรายข้อสูงสุดได้แก่ การมีแพทย์/พยาบาลที่สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยเท่ากับการได้รับการเอาใจใส่จากพยาบาล ($\bar{X}=3.68$, S.D.=0.37) และความต้องการต่ำสุดได้แก่ การมีผู้ช่วยเหลือด้านการเงิน ($\bar{X}=1.28$, S.D.=0.42)

การได้รับการตอบสนองความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.46$, S.D.=0.37) การตอบสนองความต้องการสูงสุดได้แก่ การได้รับการเอาใจใส่จากพยาบาล ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.31) และการได้รับการตอบสนองความต้องการที่ต่ำสุดได้แก่ การได้ระบายความรู้สึกของตนเองกับใครสักคน ($\bar{X}=1.44$, S.D.=0.36)

การเปรียบเทียบระดับความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยสูงอายุ พบว่า คะแนนความต้องการ (mean = 64.88, S.D.= 3.26) สูงกว่าการได้รับการตอบสนองความต้องการ (mean = 63.77, S.D.=2.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.66$, $p = 0.848$)

คำสำคัญ: ความต้องการ การได้รับการตอบสนองความต้องการ ผู้ป่วยสูงอายุ สมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยสูงอายุ

Abstract

Needs and received need responses of elderly patients and family in surgical intensive care unit are essential for nurses to help elderly patients and their families to meet the needs leading to the most effective care for them. The purpose of this study was to compare the needs and received need responses of elderly patients and their families admitted to the intensive care



unit. The study sample, using purposive sampling, consisted of 30 elderly patients and 30 family members who are directly related to the patients. The questionnaire used for data collection consisted of two parts: 1) the questionnaire for the elderly patients included:- demographic data, needs and received need responses of the elderly patients which was adapted from received need responses of patients questionnaire developed by Pornpen Wongkumnan (2551) applied from the concept of Yura & Walsh (1983) 2) the questionnaire for the family members of elderly patients included:- demographic data , needs and received need responses of the family members of elderly patients which adapted from The Critical Care Family Needs Inventory (CCFNI) based on the concept of Molter (1979). The reliability of the questionnaires, using Cronbach's coefficient, was 0.89 and 0.92. Consecutively data were analysed using mean, standard deviation and paired t-test.

The results of study

1. Overall needs of the elderly patients were at a high level ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.35). The highest need was the need for assistance to get enough fluids ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.35). The lowest one was the need for helping suction ($\bar{X} = 1.54$, SD = 0.54).

Overall received need responses of elderly patients were at a moderate level ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.53). The highest received need responses was the assistance for keeping the surgical wound clean and dry ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.40).The lowest one was the assistance for providing quiet environment ($\bar{X} = 2.15$, S.D. = 0.45).

For a comparison of needs and received need responses of the elderly patients (mean = 71.58, S.D. = 2.56), it was found that the score of needs (mean = 73.68, S.D. = 4.89) has no significantly higher than that of received need responses (mean = 71.58, S.D. = 2.56).

2. Overall needs of the elderly family members were at a moderate level ($\bar{X} = 2.48$, (S.D. = 0.43). The highest need was from 2 items with the same score including the ability of doctor/nurse to help the patient and receiving care from a nurse ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.37). The lowest one was the financial assistance ($\bar{X} = 1.28$, S.D. = 0.42).

Overall received need responses were at a moderate level ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.37). The highest received need response was receiving care from a nurse ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.31). The lowest one was share their though to someone ($\bar{X} = 1.44$, S.D. = 0.36).

For a comparison of needs and received need responses among family members of the elderlypatients, it was found that the score of needs (mean = 64.88, SD = 3.26) has no significantly higher than that of received need responses (mean = 63.77, S.D. = 2.51).

Key words: Needs, Received Need Responses, Elderly Patients, Family Members of Elderly Patients



ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหนักของผู้สูงอายุเป็นสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดการณ์ล่วงหน้า แต่เป็นความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อชีวิต เช่น มีภาวะปริมาณเลือดออกจากหัวใจในหนึ่งนาที่ลดลง มีภาวะการแลกเปลี่ยนแก๊สลดลง หรือเกิดภาวะช็อกจากการทำหน้าที่ในระบบต่างๆ ของร่างกายเสียไป เป็นต้น โดยภาวะวิกฤตนี้อาจเกิดขึ้นได้ทั้งในระยะก่อนผ่าตัด ขณะผ่าตัด หรือหลังผ่าตัด โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่กระบวนการสูงอายุทำให้การทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกายไปในทางเสื่อมถอยลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น การมีโรคประจำตัวและเกิดร่วมกันหลายโรค ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายลดลงตามลำดับ เกิดผลกระทบต่อการทำงานที่ของอวัยวะในระบบที่สำคัญ ๆ ของร่างกาย ได้แก่ ระบบหัวใจและการไหลเวียนเลือด ระบบทางเดินหายใจ ระบบทางเดินปัสสาวะและระบบการป้องกันการติดเชื้อของร่างกาย

สถานการณ์ความเจ็บป่วยภายหลังการผ่าตัดและเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหนักถือเป็นช่วงภาวะวิกฤตของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุจะรู้สึกว่าคุณชีวิตของตนถูกคุกคามอย่างรุนแรงแม้ว่ากำลังได้รับการรักษาอยู่ก็ตาม ผู้สูงอายุจะรู้สึกว่าตนเองสูญเสียความแข็งแรงของร่างกายและความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ไป นอกจากนี้ผู้สูงอายุหลังผ่าตัดยังต้องเผชิญกับความปวดจากแผลผ่าตัด ความไม่สุขสบายจากการคาท่อระบายต่างๆ การคายน้ำเกลือและสายจากเครื่องประเมนการทำงานของระบบไหลเวียนโลหิต (hemodynamic monitor) รวมถึงเกิดความคับข้องใจจากการที่ต้องถูกจำกัดการเคลื่อนไหว เนื่องจากการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์พิเศษต่างๆ ในการรักษาพยาบาล มีความยากลำบากในการติดต่อสื่อสารในระหว่างที่ต้องใส่ท่อหลอดลมคอ (endotracheal tube) ความวิตกกังวลจากการต้องพึ่งพาเครื่องมือและเจ้าหน้าที่ ต้องแยกจากครอบครัว เกิดความรู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ ความรู้สึกกลัวตาย และเกิดความไม่มั่นคงในชีวิต

เกิดผลกระทบต่อจิตใจ อารมณ์และสังคมของผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความวิตกกังวล ความเครียดและภาวะซึมเศร้าในที่สุด (Eliopoulos, 2010) ภาวะวิกฤตของความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการและต้องการการตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจมากกว่าในภาวะปกติ

แนวคิดของความต้องการตามความหมายของมาสโลว์ (Maslow, 1970) กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการและต้องการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเองทั้งสิ้น โดยความต้องการมีอยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นพื้นฐานแล้วก็จะมีความต้องการในลำดับที่สูงขึ้นไปอีกเรื่อย ๆ เครเกล มัวส์ชู โกลสมิทซ์และอโรรา (Kraegel, Mousseu, Goldsmith, & Arora, 1974) ได้ให้ความหมายของความต้องการของผู้ป่วยไว้ว่า หมายถึงความปรารถนาในสิ่งที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุขเพื่อรักษาภาวะสมดุลของการดำเนินชีวิต ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดของยูราและวอลซ์ (Yura & Walsh, 1983) ที่กล่าวว่าความต้องการเป็นความปรารถนาในสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อรักษาสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อมให้เป็นปกติสุขมากที่สุด โดยบุคคลมีความต้องการและต้องการการได้รับการตอบสนองใน 3 ด้านได้แก่ ความต้องการให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ (survival needs) ความต้องการความใกล้ชิด (closeness needs) และความต้องการมีสิทธิเสรีภาพ (freedom needs) หากผู้ป่วยสูงอายุไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการดังกล่าวแล้ว ย่อมทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกไม่สุขสบายทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคมตามมาได้

การเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหนักภายหลังการผ่าตัด นอกจากจะส่งผลกระทบต่อตัวผู้สูงอายุดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้สูงอายุด้วย จากการที่สมาชิกในครอบครัวจะมีความเป็นห่วงและอยากดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด แต่ต้องถูกแยกออกจากผู้สูงอายุ ทำได้เพียงเฝ้าสังเกตอาการอยู่นอกหอผู้ป่วยหรือมองดูอยู่ห่างๆ เพื่อรอเข้าเยี่ยม



ผู้สูงอายุตามเวลาที่หอผู้ป่วยกำหนดไว้ และเมื่อได้เข้าเยี่ยมผู้สูงอายุ สมาชิกในครอบครัวก็ต้องพบกับสิ่งแวดล้อมในหอผู้ป่วยหนักซึ่งไม่คุ้นเคยและเป็นสถานการณ์ที่วุ่นวายได้แก่ อาการของผู้ป่วยภาวะวิกฤต รายอื่น การใช้อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ต่าง ๆ ในการรักษาพยาบาลผู้ป่วย เช่น เครื่องช่วยหายใจ เครื่องประเณินการทำงานของระบบไหลเวียนโลหิต ท่อระบาย และการคาสยต่างๆ ไว้กับตัวผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมทั้งเสียงหรือสัญญาณไฟต่างๆ จากเครื่องมือที่ทำงานตลอดเวลา (Ciampone, Goncalves, Mania, & Padilha, 2007) และหากไม่ได้รับคำแนะนำ การอธิบาย การตอบคำถาม หรือการสนับสนุนความต้องการทางด้านจิตใจของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยเท่าที่ควรแล้ว ก็จะมีผลให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความวิตกกังวลต่อความเจ็บป่วยของผู้ป่วยมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความวิตกกังวล ความไม่แน่ใจในการรักษาพยาบาล เกิดความกลัว ความเครียด และกลายเป็นภาวะวิกฤตทางด้านจิตใจของครอบครัวได้ในที่สุด (วารุณี บัวมีธูป, 2551) จากการศึกษาของมิราเคิล (Miracle, 2006) พบว่าในระยะ 72 ชั่วโมงแรกที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหนัก สมาชิกในครอบครัวจะมีความเครียดสูงและต้องการอันดับแรกคือการได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้องและมากที่สุดเกี่ยวกับความเจ็บป่วยของบุคคลอันเป็นที่รัก

ความต้องการของสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุ เป็นความประสงค์ที่จะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาการของผู้ป่วยซึ่งเป็นบุคคลอันเป็นที่รัก ต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตวิญญาณในการเผชิญกับความทุกข์ ความกระวนกระวายใจและสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาของผู้ป่วย หากความต้องการดังกล่าวได้รับการตอบสนอง สมาชิกในครอบครัวก็จะมีกำลังใจ มีความหวังและสามารถช่วยเหลือผู้ป่วยในทุกๆ ด้านได้มากขึ้น ดังแนวคิดของมอลเตอร์ (Molter, 1979) ที่กล่าวว่าความต้องการของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะวิกฤตโดยเฉพาะในหอผู้ป่วยหนัก เป็นความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาการ การดูแลรักษาและการพยากรณ์โรคของผู้ป่วย ความ

ต้องการด้านร่างกายที่เกี่ยวกับความสะดวกสบายต่าง ๆ ความต้องการด้านอารมณ์ได้แก่ การมีคนคอยพูดคุย ปลอบโยนและให้กำลังใจ และความต้องการด้านจิตสังคมได้แก่มีความมั่นคงทางจิตใจ ความต้องการของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยวิกฤตไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้านข้อมูลข่าวสารของผู้ป่วย ความต้องการด้านร่างกายที่เกี่ยวข้องกับความสะดวกสบายต่าง ๆ ของผู้ป่วย ความต้องการด้านอารมณ์ ที่เป็นความต้องการการสนับสนุนทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และความต้องการด้านจิตวิญญาณ ที่เป็นความต้องการความมั่นคงทางด้านจิตใจของสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ เลสเก (Leske, 2002) ได้สรุปความต้องการของสมาชิกในครอบครัววิกฤตว่าประกอบด้วย การได้รับความมั่นใจว่าผู้ป่วยจะได้รับการดูแลที่ดีที่สุด การได้อยู่ใกล้ชิดกับผู้ป่วย การได้รับข้อมูล การได้รับความสุขสบายและการได้รับกำลังใจ และได้ระบายความรู้สึกต่างๆ แต่จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ายังไม่มีการศึกษาถึงความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุ และครอบครัวว่ามีความแตกต่างจากการศึกษาในผู้ป่วยวัยอื่นหรือไม่ อย่างไร

พยาบาลมีบทบาทในการช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการและลดการเกิดผลกระทบจากการเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหนักของผู้สูงอายุหลังผ่าตัด การได้พบกับสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยครั้งแรกหลังจากรับผู้ป่วยไว้ในหอผู้ป่วยหนัก จะเป็นช่วงแรกที่มีประโยชน์ที่สุดในขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการของสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วย ทั้งยังเป็นการเริ่มต้นสัมพันธ์ภาพและการได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยด้วย (MacDougall, 2007) และหากสมาชิกในครอบครัวได้รับการตอบสนองตามความต้องการแล้ว ก็จะสามารถลดโอกาสที่จะสื่อความเครียดของตนออกไปสู่ผู้ป่วยได้ ดังเช่นผลการศึกษาของมอลเตอร์ (Molter, 1979) ที่พบว่าความเจ็บป่วยของผู้ป่วยจะส่งผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวร่วมด้วย โดยนอกจากจะประเมินความต้องการของผู้ป่วยแล้ว พยาบาลยังต้องประเมินความต้องการของสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยด้วย



หอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เป็นหอผู้ป่วยที่ดูแลผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะวิกฤตที่ต้องเข้ารับการรักษาด้วยการผ่าตัด ทั้งระยะก่อนผ่าตัด ขณะผ่าตัดและหลังผ่าตัด โดยให้การดูแลในด้านการติดตามและประเมินการทำหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ในร่างกายอย่างใกล้ชิด การดูแลเพื่อป้องกันและประเมินภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ป่วย การใช้อุปกรณ์และเครื่องมือพิเศษต่างๆ ในการประเมินอาการเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วย การดูแลความสุขสบายและให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยอย่างเป็นองค์รวม โดยคำนึงถึงสภาวะร่างกาย จิตใจและสังคมของผู้ป่วยควบคู่กันไป ด้วย จากสถิติที่ผ่านมาพบว่าจำนวนผู้ป่วยสูงอายุของหอผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยในปี 2552 – 2554 มีสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุจากจำนวนผู้ป่วยหนักทั้งหมด เท่ากับร้อยละ 42.53 43.65 และ 49.77 ตามลำดับ (งานเวชระเบียนและสถิติ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่, 2552-2554) ทำให้บุคลากรด้านสุขภาพต้องให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุและครอบครัวที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการพยาบาลและให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุและครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุได้อย่างเหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้รับบริการมากที่สุด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุที่เข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของครอบครัวผู้ป่วยสูงอายุที่เข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

คำถามการวิจัย

1. ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุที่เข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
2. ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของครอบครัวผู้ป่วยสูงอายุที่เข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดความต้องการของบุคคลที่เกิดความเจ็บป่วยของยูราและวอลซ์ (Yura & Walsh, 1983) ที่จัดกลุ่มความต้องการของผู้ป่วยไว้ 3 กลุ่มคือ 1) ความต้องการให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ 2) ความต้องการความใกล้ชิด และ 3) ความต้องการสิทธิเสรีภาพ ส่วนความต้องการของครอบครัวผู้ป่วยสูงอายุเป็นความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองทางด้านจิตใจและอารมณ์เป็นลำดับแรก การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้กรอบแนวคิดความต้องการของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยวิกฤตของมอลเตอร์ (Molter, 1979) ที่กล่าวว่าความต้องการของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะวิกฤตประกอบด้วยความต้องการใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความต้องการลดความวิตกกังวล 2) ความต้องการข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับอาการ การดูแลรักษาและการพยากรณ์โรคของผู้ป่วย 3) ความต้องการด้านร่างกายที่เกี่ยวกับความสะดวกสบายต่าง ๆ 4) ความต้องการด้านอารมณ์ คือมีคนคอยพูดคุย ปลอบโยนและให้กำลังใจ และ 5) ความต้องการด้านจิตสังคม คือมีความมั่นคงทางจิตใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุและสมาชิก



ในครอบครัว ในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม โรงพยาบาล
มหาราชนครเชียงใหม่ ระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือน
พฤศจิกายน พ.ศ. 2555

ประชากรได้แก่ ผู้ป่วยสูงอายุและครอบครัวของผู้
ป่วยสูงอายุที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยวิกฤตศัลยกรรม
ระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555
และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษามี 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ป่วยสูงอายุ

ได้แก่ ผู้ป่วยสูงอายุที่เข้ารับการรักษาพยาบาล
ในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม โรงพยาบาลมหาราชน
นครเชียงใหม่ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง
(purposive sampling) ได้จำนวน 30 คน คุณสมบัติ
ของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ยินดีเข้าร่วมในการวิจัย มีการ
รับรู้วัน เวลา สถานที่และบุคคลปกติ ประเมินโดยใช้
แบบทดสอบสมรรถภาพสมองของไทยในหมวดที่1
(orientation) ของกลุ่มฟื้นฟูสมรรถภาพสมอง
(โดยกลุ่มตัวอย่างต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 5 คะแนน จาก
คะแนนเต็ม 6 คะแนน ไม่อยู่ในภาวะช็อกหรือไม่ได้รับยา
นอนหลับอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้รับการใส่ท่อช่วยหายใจใน
หลอดลมและสามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้

2. กลุ่มสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุ

ได้แก่ สมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุที่
เข้ารับการรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม
โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ได้จำนวน 30 คน เลือก
กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling)
โดยเป็นสมาชิกในครอบครัวที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับ
ผู้สูงอายุ ได้แก่ สามี ภรรยา ลูก หลานที่ดูแลผู้สูงอายุ
ที่บ้าน คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ยินดีเข้าร่วม
ในการวิจัย ได้เข้าเยี่ยมผู้ป่วยสูงอายุอย่างน้อย 3 ครั้ง
สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน
ได้แก่

1. เครื่องมือรวบรวมข้อมูลของผู้ป่วยสูงอายุที่
เข้ารับการรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม
ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย
สูงอายุในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม 2) แบบสัมภาษณ์
ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการ

ของผู้ป่วยสูงอายุในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม ซึ่งผู้วิจัย
ดัดแปลงจากแบบสัมภาษณ์ความต้องการของผู้ป่วยหลัง
ผ่าตัดช่องท้องของพรเพ็ญ วงศ์คำแน่น (2551) ที่ประยุกต์
ขึ้นจากแบบแนวคิดของยูราและวอลซ์ (Yura & Walsh,
1983) ประกอบด้วยข้อคำถามความต้องการใน 3 ด้าน
ได้แก่ ด้านการดำรงชีวิตอยู่ ด้านความต้องการความใกล้
ชิดและด้านความต้องการมีสิทธิเสรีภาพ จำนวน 26 ข้อ
ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นมาตราส่วนประมาณค่า
(rating scale) มีระดับคะแนน 4 ระดับ ตั้งแต่ 0-3 คือ
ไม่มีความต้องการ จนถึงมีความต้องการมาก

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกใน
ครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุที่เข้ารับการรักษาพยาบาล
ในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม ประกอบด้วย 1) แบบบันทึก
ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูง
อายุ 2) แบบสัมภาษณ์ความต้องการและการได้รับการ
ตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วย
สูงอายุในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม ใช้แบบสัมภาษณ์ที่
ผู้วิจัยประยุกต์ขึ้นจากแบบสำรวจความต้องการของ
ครอบครัวผู้ป่วยวิกฤต (The Critical Care Family
Needs Inventory: CCFNI) ตามแนวคิดของมอลเตอร์
(Molter, 1979) ประกอบด้วยความต้องการใน 5 ด้าน
ได้แก่ ความต้องการลดความวิตกกังวล ความต้องการ
ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับอาการ การดูแลรักษาและการ
พยากรณ์โรคของผู้ป่วย ความต้องการด้านร่างกายที่
เกี่ยวกับความสะดวกสบายต่างๆ ความต้องการด้าน
อารมณ์ และความต้องการด้านจิตสังคม จำนวน 42 ข้อ
ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นมาตราส่วนประมาณค่า
(rating scale) มีระดับคะแนน 4 ระดับ ตั้งแต่ไม่มีความ
ต้องการ จนถึงมีความต้องการมาก ลักษณะของแบบ
สัมภาษณ์เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี
ระดับคะแนน 4 ระดับ ตั้งแต่ 0-3 คือไม่มีความต้องการ
จนถึงมีความต้องการมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ทำโดยตรวจ
สอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบ
สัมภาษณ์ทั้งหมดโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้ค่า
ดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index :
CVI) เท่ากับ 0.90 และ 0.95 ตามลำดับ และนำไปทดสอบ



ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) เท่ากับ 0.89 และ 0.92 ตามลำดับ

หลังได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของคณะพยาบาลศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้ว ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างในวันที่ 3 หลังจากผู้ป่วยสูงอายุเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหนัก ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยและขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบ เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมในการวิจัยและลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำโดย 1) ข้อมูลส่วนบุคคลนำมาแจกแจงความถี่ คำนวณร้อยละหรือหาค่าเฉลี่ย 2) ข้อมูลความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุ นำมาวิเคราะห์ในภาพรวมและรายด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) ข้อมูลความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุ วิเคราะห์ในภาพรวมและรายด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) เปรียบเทียบระดับความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (paired t-test) และ 5) เปรียบเทียบระดับความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (paired t-test)

ผลการวิจัย

1. ผู้ป่วยสูงอายุที่เข้ารับการรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม

1.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 52.50 เพศหญิงร้อยละ 47.50 อายุเฉลี่ย 67.24 ปี มีสถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 56.30 นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 78.50 รองลงมาคือมัธยมศึกษาร้อยละ 17.25 ส่วนใหญ่

ไม่ได้ประกอบอาชีพคิดเป็นร้อยละ 65.70 รองลงมาคือเกษตรกรร้อยละ 20.50 รายได้ต่อเดือนของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 7,501-10,000 บาท สิทธิในการรักษาส่วนใหญ่คือบัตรทองร้อยละ 67.50 กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่กับลูกร้อยละ 78.30 ส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัว มี 4 คน มีโรคประจำตัวได้แก่โรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 59.28 รองลงมาคือโรคเบาหวานร่วมกับโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 25.46

1.2 ความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 (S.D. =0.35) ความต้องการเป็นรายด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านความใกล้ชิดมากที่สุด (\bar{X} = 3.35, S.D.=0.38) รองลงมาได้แก่ความต้องการด้านการดำรงชีวิต (\bar{X} = 3.07, S.D.=0.35) และความต้องการด้านสิทธิเสรีภาพ (\bar{X} = 2.82, S.D.=0.37) ตามลำดับ

ความต้องการเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการสูงสุดเป็นอันดับแรกคือต้องการการช่วยเหลือให้ได้รับสารน้ำอย่างเพียงพอ (\bar{X} =3.67, S.D.=0.35) รองลงมาได้แก่ความต้องการให้แพทย์/พยาบาลดูแลจัดการอาการปวด เพื่อบรรเทาอาการปวด (\bar{X} =3.32, S.D.=0.33) ความต้องการต่ำสุดคือการช่วยเหลือในการดูแลห่ม/ขับเส่มหะ/การไอ (\bar{X} =1.54, S.D.=0.54) ลำดับถัดไปคือการให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการรักษาพยาบาล (\bar{X} =2.15, S.D.=0.49)

1.3 การได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุ

กลุ่มตัวอย่างได้รับการตอบสนองความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 (S.D.=0.53) การได้รับการตอบสนองความต้องการเป็นรายด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับการตอบสนองความต้องการด้านการดำรงชีวิตมากที่สุด (\bar{X} =3.05, S.D.=0.48) รองลงมาได้แก่การได้รับการตอบสนองความต้องการด้านความใกล้ชิด (\bar{X} =2.94, S.D.=0.42) และการได้รับการตอบสนองความต้องการด้านสิทธิเสรีภาพ (\bar{X} =2.85, S.D.=0.35) ตามลำดับ



การได้รับการตอบสนองความต้องการเป็นรายข้อพบว่า การได้รับการตอบสนองความต้องการสูงสุดเป็นอันดับแรกคือการช่วยเหลือให้แผลผ่าตัดแห้งสะอาด ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.40) รองลงมาได้แก่การได้รับการช่วยเหลือในการเปลี่ยนท่านอน/พลิกตะแคงตัว/ลุกนั่ง ($\bar{X}=3.38$, S.D.=0.43) การได้รับการตอบสนองความต้องการที่ต่ำสุดของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ การช่วยเหลือให้ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เงียบ ไม่มีเสียงรบกวน ($\bar{X}=2.15$, S.D.=0.45) ลำดับถัดไปคือ การอนุญาตให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วยหรือเข้ามาเยี่ยมขณะที่ไม่มีกิจกรรมการพยาบาล ($\bar{X}=2.46$, S.D.= 0.39)

1.4 เปรียบเทียบระดับความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุ

จากการใช้สถิติทดสอบค่าที (paired t-test) พบว่าคะแนนความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง (mean = 73.68, S.D.= 4.89) สูงกว่าการได้รับการตอบสนองความต้องการ (mean = 71.58, S.D.=2.56) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.764$, $p = 0.525$)

2. สมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุที่เข้ารับการรักษาศูนย์ในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม

1.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 52.00 เพศชายร้อยละ 48.00 อายุเฉลี่ย 48.08 ปี ส่วนใหญ่คือร้อยละ 64.00 เป็นบุตร มีสถานภาพโสดร้อยละ 52.00 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด มีอาชีพรับราชการมากที่สุดคือร้อยละ 34.00 และส่วนใหญ่คือร้อยละ 52.00 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับค่ารักษา

1.2 ความต้องการของสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุ

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.48 (S.D.=0.43) เมื่อพิจารณาความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการสูงสุดเป็นอันดับแรกคือมีแพทย์/พยาบาลที่สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยและได้รับการเอาใจใส่จากพยาบาล ($\bar{X}=3.68$, S.D.=0.37) รองลงมาได้แก่การได้รับการบอกเล่าจากแพทย์/พยาบาลถึงกิจกรรมที่กระทำต่อผู้ป่วย ($\bar{X}=3.36$, S.D.=0.43) โดย

ความต้องการต่ำสุดของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ การมีผู้ช่วยเหลือด้านการเงิน ($\bar{X}=1.28$, S.D.=0.42) และการมีสถานที่ส่วนตัวสำหรับญาติ ($\bar{X}=1.60$, S.D.=0.47)

1.3 การได้รับการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุ

กลุ่มตัวอย่างได้รับการตอบสนองความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 (S.D.=0.37) เมื่อพิจารณาการได้รับการตอบสนองความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายข้อพบว่า การได้รับการตอบสนองความต้องการสูงสุดเป็นอันดับแรกคือ การได้รับการเอาใจใส่จากพยาบาล ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.31) รองลงมาได้แก่การมีแพทย์/พยาบาลที่สามารถให้การช่วยเหลือผู้ป่วยได้ ($\bar{X}=3.68$, S.D.=0.44) โดยการได้รับการตอบสนองความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่ต่ำสุดได้แก่ การได้ระบายความรู้สึกของตนเองกับใครสักคน ($\bar{X}=1.44$, S.D.=0.36) และการได้รับสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ($\bar{X}=1.60$, S.D.=0.45)

1.4 เปรียบเทียบระดับความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุ

จากการใช้สถิติทดสอบค่าที (paired t-test) พบว่าคะแนนความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง (mean = 64.88, S.D.= 3.26) สูงกว่าการได้รับการตอบสนองความต้องการ (mean = 63.77, S.D.=2.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.66$, $p = .848$)

อภิปรายผล

1. ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุที่เข้ารับการรักษาศูนย์ในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม

ผู้ป่วยสูงอายุมีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.10$, S.D.=0.35) โดยในรายด้านพบว่าผู้ป่วยสูงอายุมีความต้องการด้านความใกล้ชิดมากที่สุด ($\bar{X}= 3.35$, S.D.=0.38) อธิบายได้จากการเข้ามารับการรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยหนักของผู้ป่วยสูงอายุซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึก

ว่าชีวิตถูกคุกคามอย่างรุนแรง ทั้งยังได้รับการใส่คาท่อและอุปกรณ์ต่างๆ ไว้กับร่างกาย ถูกจำกัดการเคลื่อนไหวและไม่สามารถสื่อสารได้ด้วยการพูดจากการต้องใส่ท่อหลอดลมคอ ร่วมกับการต้องแยกจากครอบครัวไม่สามารถมองเห็นกันได้ จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดความไม่มั่นคงในชีวิต มีความวิตกกังวลและเกิดความเครียดขึ้น (Eliopoulos, 2010) ผู้สูงอายุจึงต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดทั้งจากบุคลากรและครอบครัวมากที่สุด

ความต้องการเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการสูงสุดเป็นอันดับแรกคือต้องการการช่วยเหลือให้ได้รับสารน้ำอย่างเพียงพอ ($\bar{X}=3.67$, $S.D.=0.35$) อธิบายได้ว่าจากการที่ผู้สูงอายุต้องได้รับการใส่ท่อหลอดลมคอ จึงทำให้ไม่สามารถดื่มน้ำได้ ความชุ่มชื้นในช่องปากจึงลดลงเกิดความกระหายน้ำมากขึ้น ดังเช่นการศึกษาของชาวเซนและซู (Chang, Chen, & Su, 2012) ที่สอบถามความต้องการของผู้สูงอายุในหอผู้ป่วยหนักจำนวน 35 ราย พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้เริ่มน้ำทางปากให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนความต้องการต่ำสุดคือการช่วยเหลือในการดูดเสมหะ/ขับเสมหะ/การไอ ($\bar{X}=1.54$, $S.D.=0.54$) เนื่องจากการดูดเสมหะจะทำให้ผู้สูงอายุเกิดความไม่สบายจากความรู้สึกแน่น อึดอัด หายใจไม่สะดวก หายใจลำบาก ปวด และเกิดการระคายเคืองต่อเยื่อหลอดลมขึ้นได้ (Arroyo-Novoa, Figueroa-Ramos, Puntillo, Stanik-Hutt, Thoampson, White, & Wild, 2008)

ผู้ป่วยสูงอายุได้รับการตอบสนองความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับการตอบสนองความต้องการด้านการดำรงชีวิตมากที่สุด ($\bar{X}=3.05$, $S.D.=0.48$) จากการที่ผู้สูงอายุมีภาวะวิกฤตเกิดขึ้น จึงทำให้แพทย์และพยาบาลให้การดูแลโดยมุ่งเน้นเพื่อให้ผู้สูงอายุปลอดภัยจากภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นมากกว่าการดูแลในด้านอื่น ๆ

การได้รับการตอบสนองความต้องการเป็นรายข้อพบว่า การได้รับการตอบสนองความต้องการสูงสุดเป็นอันดับแรกคือการช่วยเหลือให้แผลผ่าตัดแห้งสะอาด ($\bar{X}=3.69$, $S.D.=0.40$) จากการที่ผู้สูงอายุมีแผลผ่าตัดจึงทำให้ได้รับการประเมินลักษณะแผลจากแพทย์และพยาบาลอย่างต่อเนื่อง โดยแนวทางการดูแลแผลของหอ

ผู้ป่วยคือผู้ป่วยจะได้รับการทำแผลทุกวันและทุกครั้งที่ทำแผลเปียก ส่วนการได้รับการตอบสนองความต้องการที่ต่ำสุดของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ การช่วยเหลือให้ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เงียบ ไม่มีเสียงรบกวน ($\bar{X}=2.15$, $S.D.=0.45$) เนื่องจากลักษณะหอผู้ป่วยเป็นหอผู้ป่วยหนักซึ่งภาวะวิกฤตของผู้ป่วยทำให้จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ จึงมีเสียงซึ่งเกิดขึ้นจากการทำงานและเสียงเตือนเมื่อเกิดความผิดปกติของเครื่องมืออยู่ตลอดเวลา (จริยาตันติธรรม, 2547)

การเปรียบเทียบระดับความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุ พบว่าคะแนนความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ($mean=73.68$, $S.D.=4.89$) สูงกว่าการได้รับการตอบสนองความต้องการ ($mean=71.58$, $S.D.=2.56$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=-0.764$, $p=0.525$) อาจเนื่องมาจากการดูแลรักษาผู้ป่วยของหอผู้ป่วยได้มีการคำนึงถึงความต้องการของผู้ป่วยและมีแนวทางการดูแลผู้ป่วยให้ได้รับการตอบสนองได้ตรงตามความต้องการมากขึ้น สอดคล้องกับมาตรฐานโรงพยาบาลของสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ที่ระบุไว้ว่า ทีมผู้ให้บริการต้องวิเคราะห์ผู้ป่วยและบริการที่มีความเสี่ยงสูงและร่วมกันจัดทำแนวทางการดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงดังกล่าว (สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล, 2551)

2. ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยสูงอายุที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม

ความต้องการของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยสูงอายุ

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.48$, $S.D.=0.43$) ทั้งนี้เนื่องจากผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยที่นัดเข้ามาอนเพื่อรับการผ่าตัด ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงได้รับทราบถึงแนวทางการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง และวางใจในการดูแลรักษาจากแพทย์และพยาบาล โดยความต้องการสูงสุดเป็นอันดับแรกคือการมีแพทย์/พยาบาลที่สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยและได้



รับการเอาใจใส่จากพยาบาล ($\bar{X}=3.68$, S.D.=0.37) สอดคล้องกับการศึกษาของหยาง (Yang, S., 2008) ที่พบว่าความต้องการสูงสุดของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยหนักคือ การได้รับการดูแลรักษาอย่างเต็มความสามารถจากแพทย์และพยาบาล และจากการศึกษาของวารุณี บัวมีธูป (2551) ที่พบว่าความต้องการให้ผู้ป่วยได้รับการเอาใจใส่และการดูแลจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเป็นความต้องการสูงสุดของครอบครัวผู้ป่วย และความต้องการต่ำสุดของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ การมีผู้ช่วยเหลือด้านการเงิน ($\bar{X}=1.28$, S.D.=0.42) ซึ่งอาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่รายได้ต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 7,501 – 10,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับราชการมากที่สุดคือร้อยละ 34.00 ซึ่งสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ ทำให้ส่วนใหญ่คือร้อยละ 52.00 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลของผู้ป่วย

กลุ่มตัวอย่างได้รับการตอบสนองความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.46$, S.D.=0.37) โดยการได้รับการตอบสนองความต้องการสูงสุดเป็นอันดับแรกคือ การได้รับการเอาใจใส่จากพยาบาล ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.31) สอดคล้องกับการศึกษาของวารุณี บัวมีธูป (2551) ที่พบว่า การได้รับการเอาใจใส่จากพยาบาลของผู้ป่วยเป็นการได้รับการตอบสนองความต้องการสูงสุด เนื่องจากพยาบาลจะอยู่ดูแลผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง จึงทำให้พยาบาลสามารถให้ความช่วยเหลือและดูแลความสุขสบายของผู้ป่วยได้อย่างต่อเนื่อง และการได้รับการตอบสนองความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่ต่ำสุดได้แก่ การได้ระบายความรู้สึกของตนเองกับใครสักคน ($\bar{X}=1.44$, S.D.=0.36) ซึ่งอาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัว มี 4 คน ทำให้มีบุคคลที่สามารถแบ่งปันและระบายความรู้สึกได้ด้วยอยู่แล้ว จึง

ไม่ได้ต้องการการตอบสนองความต้องการในเรื่องนี้ให้ และอาจเนื่องจากแพทย์พยาบาลมีอัตรากำลังไม่เพียงพอ และต้องให้การดูแลโดยมุ่งเน้นการแก้ไขภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยก่อน จึงอาจไม่สามารถอยู่เป็นเพื่อนหรือให้เวลากับสมาชิกในครอบครัวได้ระบายความรู้สึกต่าง ๆ ได้นานเท่าที่ควร

การเปรียบเทียบระดับความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุ พบว่าคะแนนความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง (mean = 64.88, S.D.= 3.26) สูงกว่าการได้รับการตอบสนองความต้องการ (mean = 63.77, S.D.=2.51) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.66$, $p = 0.848$) แสดงถึง การให้การดูแลสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยของแพทย์และพยาบาล ที่ถึงแม้สมาชิกในครอบครัวจะได้รับการตอบสนองความต้องการในระดับต่ำกว่าความต้องการอยู่ ก็ไม่ได้ถูกละเลยจากแพทย์และพยาบาลในการดูแลเพื่อลดความวิตกกังวลและส่งเสริมการปรับตัวของครอบครัวต่อภาวะสุขภาพของผู้ป่วย แต่ควรมีการส่งเสริมการตอบสนองความต้องการของครอบครัวผู้ป่วยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ให้ได้รับการตอบสนองตรงตามด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือความต้องการด้านความใกล้ชิด
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการดูแลครอบครัวของผู้ป่วยสูงอายุ ให้ได้รับการตอบสนองตรงตามด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือการมีแพทย์/พยาบาลที่สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยได้ตลอดเวลา



เอกสารอ้างอิง

- งานเวชระเบียนและสถิติ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่. (2552-2554). สถิติผู้ป่วยหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม
โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่. เชียงใหม่: โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่.
- จริยา ตันติธรรม. (2547). *การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นิตยบรรณการพิมพ์.
- พรเพ็ญ วงศ์คำแน่น. (2551). *ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้อง
หอผู้ป่วยพิเศษเมตตา โรงพยาบาลลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระพยาบาลศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
พยาบาลผู้ใหญ่, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- วารุณี บัวมีรูป. (2551). *ความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยในหอ
ผู้ป่วยหนักศัลยกรรม โรงพยาบาลอุดรดิตต์. การค้นคว้าแบบอิสระพยาบาลศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
พยาบาลผู้ใหญ่, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. (2551). *มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ
ฉลองศิริราชสมบัติครบ 60 ปี. นนทบุรี: สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล.*
- Arroyo-Novoa, C. M., Figueroa-Ramos, M. I., Puntillo, K. A., Stanik-Hutt, J., Thoampson, C. L., White, C.,
& Wild, L. R. (2008). Pain related to tracheal suctioning in awake acutely and critically ill
adults: A descriptive study. *Intensive and Critical care Nursing, 24(1)*, 20-27.
- Chang, C., Chen, Y., & Su, C. (2012). Care needs of older patients in the intensive care units. *Journal
of Clinical Nursing, 21(5)*, 825-832.
- Ciampone, J. T., Goncalves, L. A., Maia, F., & Padiha, K. G. (2007). Nursing care need and therapeutics
interventions in intensive care unit: a comparative study among elderly and non-elderly
patients. *Acta paul enferm, 19*. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1590/S0103-21002006000100005/html>.
- Eliopoulos, C. (2010). *Gerontological nursing (7th)*. Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott
Williams & Wilkins.
- Leske, J. M., Intervention of decrease family anxiety : Protocols for practice. *Critical Care Nurse,*
22(26), 61-65
- Kreagel, J.M., Moussen, P., Goldsonith, G., & Arara, R. (1974). Patient needs : Patient care systems.
Philadelphia : J. B. Lippincott
- MacDougall, D. S. (2007). Incorporate family members in the care of ICU patients. *Critical Care
Medicine, 35*, 605-622.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality* (2nd ed.). New York : Harpor & Row
- Miracle, V.A. (2006). Strategies to meet the needs of families of critically ill patients. *Dimension
Critical Care Nurse, 25(3)*, 121-125.
- Molter, N. C. (1979). Needs of relatives of critically ill patients: A descriptive study. *Heart & Lung, 8*,
332-339.
- Yang, S. (2008). A mixed method study on the needs of Korean families in the intensive care unit.
Australian Journal of Advanced Nursing, 25(4), 79-86.
- Yura, H., & Walsh, M. B. (1983). *The nursing process: Assessing,planning,implementation, evaluation*
(4th ed). Norwalk: Prentice-Hall.